

Stručni rad

INDIVIDUALIZIRANO OPISMENJAVANJE U 1. RAZREDU

Jožefa Vogrinec

Osnovna škola Podlehnik, Slovenija

Sažetak

Opismenjavanje je proces u kojem se pojedinac osposobljava za čitanje i pisanje različitih tekstova, njima si pomaže u svakidašnjem životu i zna kako ih koristiti. [7]

Opismenjavanje se odvija sistematično kroz čitavo prvo odgojno-obrazovno razdoblje. Kod svakog učenika odvija se kroz jednake faze, ali različitom brzinom, što mi kao učitelji trebamo uzeti u obzir kod izbora aktivnosti za učenika, odnosno za skupinu učenika. Učenici ulaze u svijet čitanja i pisanja individualizirano, postupno i sistematično. Individualizirano opismenjavanje je nužno za napredak svih učenika, budući da su razlike između učenika u početku školovanja vrlo velike.

U članku je opisan primjer individualiziranog opismenjavanja u 1. razredu, koje se odvija putem različitih aktivnosti u kojima učenik sudjeluje. Aktivnosti učenik odabire samostalno iz razloga što dijete prirodno naginje potpunoj predanosti aktivnosti koja mu se sviđa, koju doživljava i koju koristi kao sredstvo za svoj razvitak.

Ključne riječi: kocka, didaktičke igre, opismenjavanje, kutci, slova

1. UVOD

Razvoj pismenosti počinje već prije ulaska djeteta u školu. Već od rođenja djeca se susreću s različitim uzorcima čitanja i pisanja koji im pomažu pri upoznavanju svijeta te omogućavaju i socijalnu interakciju s odraslima. [4] Stupanj razvoja pismenosti djeteta prilikom ulaska u školu možemo izraziti pojmom spremnosti za čitanje i pisanje. Pismenost zahtijeva aktivno sudjelovanje učenika u procesu razvoja.

Suvremeno učenje pismenosti vidi učitelja ponajprije kao usmjeritelja koji postupno vodi učenika tome da pokuša razumjeti nastavne sadržaje. [4] Takva vrsta nastave zahtijeva odgovarajuću nastavnu okolinu, u kojoj planski razvijamo komunikacijske sposobnosti slušanja, čitanja, pričanja i pisanja.

U svrhu individualiziranog opismenjavanja u razredu smo pripremili kutke koji osiguravaju individualiziran rad te praćenje svakog od učenika ponaosob. U kutcima učenici odabiru zadatke i didaktičke igre u kojima su pravila i sadržaji odabrani, organizirani i usmjereni na način da kod djece potiču određene aktivnosti koje pomažu razvoju čitanja i pisanja.

2. INDIVIDUALIZIRANO OPISMENJAVANJE

2.1. RAZVOJ FINE MOTORIKE - AKTIVNA KOCKA

Fina motorika je sposobnost izvođenja sitnih, preciznih pokreta ruku, pri čemu je očuvana dobra koordinacija ruku i očiju. Za uspješno savladavanje procesa pisanja najprije je potrebno razviti finu motoriku mišića, dlanova i prstiju. Moderna djeca sat ili dva dnevno igraju videoigre, koriste tablete ili kompjuterske miševe i time smanjuju stimulaciju određenih prstiju, prvenstveno prstenjaka i malog prsta. [6]

Učenici pri ulasku u školu posjeduju različito razvijenu finu motoriku. Uz pomoć aktivne kocke sačinjene od stiropora i filca razvijamo finu motoriku na učenicima zanimljiv način. Uz odabrane aktivnosti na kocki možemo nastavu i

interdisciplinarno povezati (slovenski jezik, matematika, upoznavanje okoliša, sport).

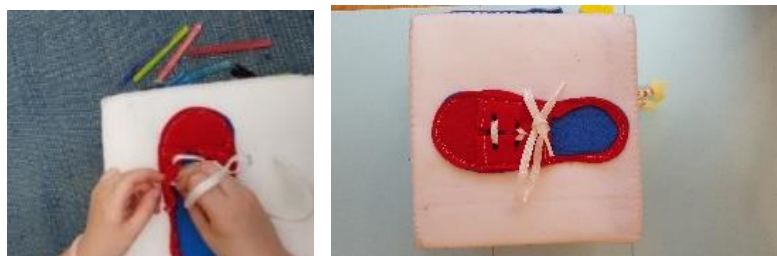

Slike: 1, 2: Kocka za razvijanje fine motorike

2.2. AKTIVNOSTI ZA RAZVIJANJE FINE MOTORIKE UZ POMOĆ AKTIVNE KOCKE

- *Provlačenje i vezanje vezica*

Vezice su pomagalo za razvijanje fine motorike. Njima vežemo cipele. Budući da nisu čvrste, dijete treba naučiti gdje ju je potrebno primiti kako bi mogao njome odgovarajuće manipulirati. Aktivnost potiče razvoj vidno-motoričke koordinacije, prostornih odnosa i koordiniranih pokreta prstiju.

Slike 3, 4: Provlačenje i vezanje vezica

- *Pletenje pletenica i vezivanje vune u rep*

Uz pletenje pletenica i vezivanju vune u rep razvijamo koordinaciju oko-ruka i koncentraciju u radu. Učenici s dobro razvijenom finom motorikom pletu sitne pletenice i vežu ih pomoću tankih gumica.

Slike 5, 6: Pletenje pletenica i vezivanje vune u rep

- Vješanje odjeće uz pomoć štipaljki

Aktivnost jača vidno-motoričku koordinaciju i snagu prstiju. Njome vježbamo hvat pincete i redoslijed.

Slike 7, 8: Vješanje odjeće uz pomoć štipaljki

- Čitanje brojki

Uz aktivnost učenici vježbaju hvat pincete, istovremeno broje i čitaju brojeve do 5.

Slike 9, 10: Čitanje brojki

- Priprema boja

Umetanjem štapića u obojene otvore učenici vježbaju hvat pincete, upoznaju boje, čitaju imena boja uz pomoć velikih i malih tiskanih slova.

Slike 11, 12: Razvrstavanje štapića prema boji

- Usvajanje pojmova lijevo-desno

Učenici uz rukavice usvajaju pojmove lijevo i desno, vježbaju orijentaciju u prostoru.

Slike 13, 14: Usvajanje pojmova lijevo, desno

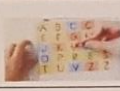

2.3. INDIVIDUALIZIRANO OPISMENJAVANJE

Opismenjavanje u frontalnom obliku i individualno rješavanje uglavnom jednakih zadataka radi ograničenog poznavanja slova ne uzima u obzir različite sposobnosti učenika, stoga sam se odlučila za individualizirano opismenjavanje. U učionici sam pripremila kutke gdje su učenici mogli birati aktivnosti i zadatke. Zajedno smo pripremili i kriterije uspješnosti pri pisanju (slika 15).

Slika 15: Kriteriji uspješnosti pri pisanju

Prva tri velika slova (I, A, N) upoznajemo zajedno prema predstavljenom postupku na plakatu (slika 16), a ostala slova učenici upoznaju individualno ili u paru. Najprije odaberu željeno slovo, nakon toga odabiru aktivnosti na plakatu.

<p>IZBERI ČRKO. DAJ JO NA SVOJO MIZO.</p>	
<p>OBKROŽI IZBRANO ČRKO NA LISTU Z ABECEDO. </p>	
<p>ZAPISUJ ČRKO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PO ZRAKU - SOŠOLCU NA HRBET - PO TABLI S KREDO - PO INTERAKTIVNI TABLI - S TELESOM - S PRSTOM PO MIZI - S PRSTOM PO ČRKI - V ZDROB - OBLIKUJ ČRKO, BESEDO IZ PLASTELINA, ŽIČKE - V BESEDAH IŠČI ZAČETNI, KONČNI IN SREDINSKI GLAS - NAPIŠI V ZVEZEK ČRKO, BESEDE, POVEDI - VEZANO BERI BESEDE (IZBERI BRALNI LIST, CICIBAN...) - DOMAČA NALOGA: BERI IN VADI ZAPIS ČRKE, BESED, POVEDI. 	

Slika 16: Plakat individualiziranog opismenjavanja

Nakon što učenik obavi aktivnosti za zapisivanje slova, vježba zapisivanje u bilježnicu. Nakon toga u kutku odabere zadatke i didaktičke igre koje su odvojene s obzirom na učenikove sposobnosti čitanja.

Slika 17: Kutak s aktivnostima za individualizirano opismenjavanje

Dječja je igra obično namijenjena prije svega razonodi i zabavi te je shvaćamo kao slobodnu i spontanu aktivnost, međutim, didaktička je igra vođena i usmjerena na postizanje određenih ciljeva. Kod individualiziranog opismenjavanja učenicima nudimo didaktičke igre različitih stupnjeva težine za postizanje planiranih ciljeva. Pravila igre objasne se svakoj skupini na tepihu, a učenike kod izvođenja pratimo i provjeravamo njihova rješenja. Kada završe s igrom, učenici je pospreme nazad na svoje mjesto. Učenicima nudimo već pripremljene didaktičke igre ili igre koje mogu izraditi sami. Učenje pismenosti odvija se tako u zanimljivijem okolišu, uz suradnju među učenicima, u zajedničkom traženju, otkrivanju, dogovaranju, razgovoru, zapisivanju.

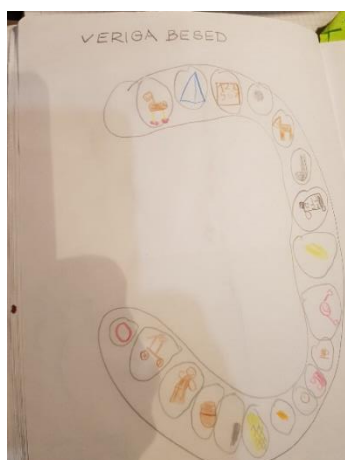
Slika 18: Rad na tepisima [1]

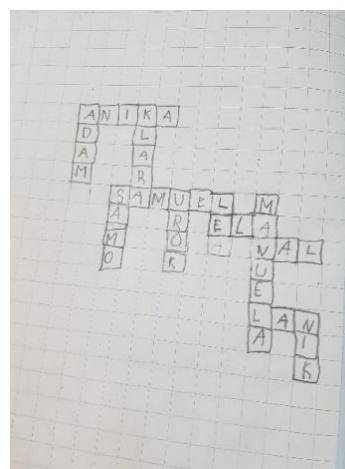
Slika 19: Broj glasova

Slika 20: Čitanje uz dodirivanje slova [5]

Slika 21: Lanac riječi [1]

Slika 22: Križaljka [3]

3. ZAKLJUČAK

Važno je da učitelj kod individualiziranog opismenjavanja u razredu stvori poticajni nastavni okoliš za sve učenike i da stvara prilike u kojima učenici osvještavaju svoj proces učenja, razvijaju kriterije kvalitetnog učenja i prihvaćaju odluke o tome kako će postići nastavne ciljeve. Na taj način odgajamo učenike koji su sposobni samostalno usmjeravati svoje učenje. [2]

Moja spoznaja je da individualizirano opismenjavanje značajno povećava motivaciju i aktivnost učenika. Učenici su u radu samostalniji, u svijet riječi i slova ulaze brže i nesvjesno ga uz igru nadograđuju i utvrđuju. Uz takvo učenje imaju priliku pokazati svoju sposobnost izvornih ideja i rješenja, procjenjivanja i prosuđivanja, imaju mogućnost izbora pri postizanju znanja. Individualizirano

opismenjavanje omogućava svakom učeniku da napreduje u skladu s svojim mogućnostima.

4. LITERATURA

[1] Grginič, M., Zupanič, M. (2004). ABC – igralnica. Didaktične igre pri začetnem opismenjevanju. Domžale: Izolit.

[2] Novak L., Vršič V., Nedeljko N., Dogan K., Dolinar M., Kerin M., Novak M., Mršnik S., Markun Puhon N., Podbornik K. (2018) Formativno spremljanje na razredni stopnji, Priročnik za učitelje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

[3] Pečjak, S. (1994). Didaktična igra in razvoj nekaterih psihičnih funkcij pri opismenjevanju. Priročnik z vajami za 1. in 2. razred osnovne šole. Trzin: Different.

[4] Pečjak, S. (2000). Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti otrok. Ljubljana: Zavod Republike slovenije za šolstvo.

[5] Place, M. (2011). 100 dejavnosti za učenje branja in pisanja po metodi Montessori. Ljubljana: Mladinska knjiga.

[6] Rajović, R. (2016). Kako z igro razvijati miselni razvoj otroka. Ljubljana: Mladinska knjiga.

[7] Zrimšek, N. (2003). Začetno opismenjavanje – Pismenost v predšolski dobi in prvem razredu devetletne osnovne šole. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.